
Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2011:2

Skydd för barn och ungdomar i kyrkans verksamhet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2011:4 vari föreslås att kyrkostyrelsen ska utreda om utdrag ur belastningsregistret ska krävas vid anställning i församlingsvårdande verksamhet. Utskottet menar att starka skäl talar för att det behöver göras en utredning i linje med vad som föreslås i motionen och pekar i sina överväganden på några av de frågeställningar som behöver belysas närmare.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:4.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2011:4 uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om utdrag ur belastningsregistret ska krävas vid vissa anställningar och för ideella medarbetare inom Svenska kyrkan.

Motionens förslag

Motion 2011:4 av Sten Johansson, Skydd för barn och ungdomar i kyrkans verksamhet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om utdrag ur det s.k. belastningsregistret alltid ska krävas vid anställning inom den församlingsvårdande verksamheten.

Bakgrund

Enligt lagen (1998:620) om belastningsregister ska Rikspolisstyrelsen med hjälp av automatiserad behandling föra ett belastningsregister. Det övergripande syftet med belastningsregistret är att olika myndigheter, framför allt de brottsbekämpande och rättsvårdande myndigheterna, på ett enkelt sätt ska få tillgång till de uppgifter som behövs i deras verksamhet. Alla påföljder för brott och vissa andra uppgifter registreras i belastningsregistret.

Vissa myndigheter har rätt att få del av uppgifter ur belastningsregistret. En enskild har rätt att på begäran skriftligen få ta del av samtliga uppgifter ur registret om sig själv. Sådana uppgifter ska på begäran lämnas ut utan avgift en gång per kalenderår. Det anges också i lagen om belastningsregister att en enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv har rätt att få ett begränsat utdrag ur registret enligt bl.a. bestämmelser i skollagen (2010:800), i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn och i lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder. Det finns en särskild blankett för att hos Rikspolisstyrelsen kunna begära ett begränsat utdrag enligt bestämmelserna i lagen om belastningsregister.

I 2 kap. 31 § i skollagen sägs att den som erbjuds en anställning inom vissa uppräknade skolformer till den som erbjuder anställningen ska lämna ett utdrag ur belastningsregister. De brott som ska finnas med är i första hand sexualbrott och vissa våldsbrott. Utdraget ska vara högst ett år gammalt. Den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas. Även andra personer verksamma inom skolväsendet på annat sätt än genom en anställning ska lämna utdrag ur belastningsregistret. Bestämmelserna om skyldighet att lämna utdrag och om detta som en förutsättning för anställning gäller oavsett vem som är huvudman för en viss skolform. De församlingar eller samfälligheter som driver förskoleverksamhet eller skolbarnomsorg på uppdrag av kommunen eller har fått tillstånd till denna verksamhet av kommunen omfattas av skollagens bestämmelser.

Bestämmelser om registerutdrag för dem som ska anställas inom skolverksamhet infördes ursprungligen genom lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnomsorg. I den proposition (1999/2000:123) som låg till grund för denna lag angavs som syfte med förslaget att öka skyddet för barn mot att personer som dömts för vissa brott anställs i förskoleverksamhet, skola och skolbarnomsorg. I propositionen pekades på att olika intressen kan behöva vägas mot varandra.

Avgörande för frågan om registerkontroll skall införas är avvägningen mellan å ena sidan intresset att minska riskerna för övergrepp och å andra sidan skyddet för den personliga integriteten. Den personliga integriteten handlar bl.a. om en önskan eller ett krav att kunna kontrollera uppgifter om sig själv och utomstående möjligheter att ta del av personliga uppgifter. Personlig integritet innefattar såväl en rätt till en privat sfär skyddad för utomståendes insyn som en rätt att bestämma över kunskap om sig själv.

Frågor som avser den personliga integriteten har behandlats i utredningen (SOU 2009:44) *Integritetsskydd i arbetslivet*. Utredningen föreslog en bestämmelse med ett förbud för arbetsgivare att utan lagstöd begära att en arbetssökande ska visa upp ett belastningsregisterutdrag. Regeringen har ännu inte tagit ställning till utredningens förslag.

En sökning på internet på begreppen "volontär" och "belastningsregister" visar att det finns flera organisationer som arbetar med barn och ungdomar som begär utdrag ur belastningsregistret från dem som de engagerar som volontärer.

Frågan om man bör kräva utdrag ur belastningsregistret har diskuterats inom Svenska kyrkan. I ett avsnitt med rubriken "Att rekrytera rätt person" i riktlinjeskriften *Vad gör vi nu – Bemötande och förebyggande av sexuella övergrepp* står det: "Det kan ändå vara lämpligt att här påminna om att det kan vara klokt att begära utdrag ur belastningsregistret oavsett om det gäller anställda eller ideella medarbetare."

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2011:4 uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om utdrag ur belastningsregistret ska krävas vid vissa anställningar och för ideella medarbetare inom Svenska kyrkan.

Det är naturligtvis nödvändigt att de barn och ungdomar som deltar i Svenska kyrkans verksamhet ska kunna göra det i trygg förvisning om att där inte bli utsatta för några övergrepp. Deras föräldrar måste också veta att församlingarna vidtar de åtgärder som krävs för att så långt det är möjligt förebygga att barn och ungdomar utsätts för något som är otillbörligt eller kränkande. Mot den här

bakgrunden menar vi att det förslag om en utredning som finns i motion 2011:4 i huvudsak bör bifallas.

TU 2011:2

Det är redan nu möjligt och förekommer också på flera håll inom Svenska kyrkan att man kräver utdrag ur belastningsregistret inför vissa anställningsbeslut. Om detta ska vara en obligatorisk ordning finns dock flera frågor som behöver belysas närmare.

Som framgår av bakgrundsteckningen har en offentlig utredning föreslagit att det ska införas ett förbud för arbetsgivare att utan lagstöd begära att en arbetsökande ska visa upp ett belastningsregisterutdrag. Utredningen har ännu inte resulterat i några förslag från regeringens sida och det är oklart om något förslag till lagstiftning kommer att läggas fram. Det finns inget förslag i den av regeringen nyligen publicerade förteckningen över kommande propositioner till riksdagen. Utredningsförslaget pekar ändå på att det finns olika intressen som kan stå mot varandra. Å ena sida gäller det skyddet för barn och ungdom och å andra sidan enskilda personers integritet. Hur avvägningen ska göras mellan olika intressen är en viktig fråga för den utredning vi föreslår.

Andra frågor som också behöver uppmärksammas är för vilka befattningar man eventuellt ska ställa upp kravet att den som är aktuell för en anställning ska visa ett utdrag ur belastningsregistret. Det behöver också prövas om det bara ska gälla anställda eller även ideella medarbetare. Vidare måste man se på i vilken form en eventuell reglering ska ske, om det ska vara genom en ny bestämmelse i kyrkoordningen eller på annat sätt.

Uppsala den 29 september 2011

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Sven Kragh, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Sven Kragh, ordförande, Margareta Carlenius, Göte Karlsson, Irene Gustafsson, Rolf Forslin, Kerstin Björk, Staffan Holmgren, Suzanne Fredborg, Ingrid Borgström, Lars Ivar Ericson, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Bertil Olsson, Rune Wallmyr och Eric Muhl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ronny Hansson, Roine Olsson, Monica Köpsén, Christina Blomqvist, Sven Kerst, Inger Lif, Lennart Kjellin, Mattias Rosenqvist, Niklas Grahn, Maria Falk, Mikael Wendt, Emma Thorén, Stefan Aro och Bertil Murray.

Biskoparna Esbjörn Hagberg och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.